

позитивне ставлення до школярів з різними нозологіями, батьків даної категорії учнів; педагогічної діяльності у цілому; прагнення самоосвіти та самовдосконалення.

Отже, навчання та виховання учнів з особливими освітніми потребами буде ефективним лише за умови вмотивованої, самовідданої, усвідомленої праці вчителя; спрямованості педагогічних дій на втілення у життя принципів дитиноцентризму та гуманізму, природовідповідності, толерантного ставлення до іншості тощо.

Список використаних джерел

1. Гончарова І. Як керувати самоосвітою вчителів / І. Гончарова // Директор школи. Україна. – 2011. – № 5. – С. 48-51.
2. Міщенко А.П. Стратегічне управління : навч. посібник / А.П. Міщенко. – Д.: ДУЕП, 2007. – 332 с.
3. Ушинський К. О пользе педагогической литературы / К. Ушинский // Избр. пед. произв. – М., 1965. – 345 с.

ІНКЛЮЗИВНІ ПІДХОДИ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

*Сомик Олександр, викладач гітари кафедри музикознавства,
інструментальної підготовки та хореографії
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

INCLUSIVE APPROACHES IN ECONOMIC EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES

*Somyk Oleksandr, guitar teacher at the Department of Musicology, Instrumental Training and Choreography
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)*

Анотація. *Інклюзивні процеси охоплюють досить широкий спектр людського життя. Разом із розвитком суспільства відбувається усвідомлення необхідності включення соціально-економічне життя та надання рівних можливостей для всіх членів суспільства, включаючи людей з особливими потребами. Розглядаються інклюзивні підходи в економічній сфері життя сучасного суспільства Європейського простору.*

Ключові слова: *інклюзивна економіка, інклюзія, люди з особливими потребами, бідність, нерівність, соціальне підприємництво.*

Abstract. *Inclusive processes cover a fairly wide range of human life. Along with the development of society, there is an awareness of the need to include socio-economic life and provide equal opportunities for all members of society, including people with special needs. Inclusive approaches in the economic sphere of modern society of the European space are considered.*

Key words: *inclusive economy, inclusion, people with special needs, poverty, inequality, social entrepreneurship.*

В останні десятиліття в пострадянських країнах європейського простору, таких як Болгарія, Чехія, Польща, Естонія та інших, закономірно відбуваються

зміни в соціально-економічній сфері. Демократизація соціальних та економічних процесів має великий позитивний вплив на якість та рівень життя кожного члена суспільства країн європейського об'єднання. Україна, як держава, що активно йде шляхом євроінтеграції стикається зі схожими перетвореннями в соціально-економічній сфері.

На різних рівнях (законодавчому, науковому, освітньої практики) розвивається та впроваджується інклюзивна освіта. Так, сучасні науковці важливого значення надають питанням соціалізації осіб з особливими освітніми потребами [4], визначають напрями освітньої та корекційно-розвивальної роботи [9], акцентують увагу на розвитку творчості атипових дітей к умови їх самореалізації, наголошують на необхідності пошуку ефективних технологій навчання й виховання таких категорій дітей [10], показують значення мистецтва в розв'язанні соціально-виховних завдань в умовах інклюзивного простору. До того ж, важливого значення надається підготовці фахівців психолого-педагогічного профілю до створення умов для творчої самореалізації атипових дітей [7; 8].

Разом із позитивними змінами також з'являються і труднощі, які проявляються у зростаючій нерівності між членами суспільства, збільшення рівня бідності, безробіттям. Найбільш вразливою категорією до негативного впливу зазначених чинників вважаємо людей з особливими потребами, що мають фізичні чи ментальні порушення, адже саме вони потребують особливої уваги від державних та суспільних інститутів. Для включення таких представників суспільства в економічне життя потрібно залучати додатково, як людський, так і економічний ресурси.

Стратегії зменшення бідності та нерівності для досягнення цілей повинні включати людей з обмеженими можливостями. Досить часто саме бідність – є причиною інвалідності і крім того, може призвести до вторинної інвалідизації тих осіб, які вже є такими, внаслідок поганих умов життя, загрози здоров'ю, недоїдання, поганого доступу до медичної допомоги та можливостей освіти тощо. Бідність та інвалідність разом створюють замкнене коло [6]. Дана проблема досить сильно впливає на розвиток суспільства в цілому, і вирішуючи цю проблему створюються умови для гармонійного та більш швидкого соціально-економічного розвитку.

Для поступового вирішення даної проблеми необхідно застосовувати інклюзивні підходи, але не тільки розуміючи їх як, наприклад, збільшення доступності освітніх чи інших соціальних благ, а й інклюзивні підходи в економічній сфері. Економічна інклюзія – це важливий чинник соціальної рівності, і як наслідок фактор економічного зростання. Економіка повинна стати не тільки стійкою, але і більш інклюзивною і справедливою [4].

Якщо людям з особливими потребами надати можливості для досягнення успіху, вони частіше будуть брати участь у ринкових процесах як робоча сила, зможуть навчатися чи займатися іншою діяльністю, яка приведе до економічного зростання. Отож, серед завдань економічної інклюзії виокремлюється завдання надати рівні можливості для реалізації свого

економічного потенціалу всім учасникам ринку праці, в тому числі тим, хто має особливі потреби.

Інклюзія в економічній сфері можлива у вигляді надання інформації про можливість кожного долучитися до використання фінансових послуг, дізнатися про базові фінансові механізми щоб уберегтися від втрат та ризиків у фінансовій сфері. Також економічна інклюзія можлива й на рівні практичного застосування робочого потенціалу кожного члена суспільства, а саме через доступність робочих місць, пристосованих до особливих потреб. Соціальне підприємництво відкриває такі можливості, адже саме такий вид підприємництва максимально враховує потреби суспільства і створює особливі умови праці. Надаючи ексклюзивні послуги на ринку соціальні підприємці нової формації забезпечують інклюзивну підтримку незахищених верств населення, в першу чергу людей з фізичними та ментальними порушеннями.

Результатами впровадження економічної інклюзії для людей з особливими потребами вважаємо буде зменшення рівня безробіття серед них, зростання рівня освіти, можливість отримання визнаної кваліфікації, збільшення рівня оплати праці, захищеність на робочому місці, більш широкий доступ до фінансових послуг, зменшення дискримінаційних проявів. Інклюзивне зростання є перевіреним рушієм життєвої сили та процвітання для окремих людей, підприємств та регіонів. Інклюзивний підхід в економіці дасть можливість створити економіку, яка процвітає для всіх завдяки кожному.

Отже, інклюзивна ринкова економіка гарантує, що кожен, незалежно від своєї статі, місця народження, сімейного походження, віку чи інших обставин, над якими вони не мають контролю, має повний та справедливий доступ до ринків праці, фінансів та підприємництва та, загалом, економічних можливостей [4]. Таке твердження дає Європейський банк реконструкції та розвитку, що є демонстрацією важливості та пріоритетності проблеми інклюзивності як в соціальній, так і в економічній сферах життя Європейського суспільства.

Список використаних джерел

1. Бондар Ю. В. Розвиток творчих умінь молодших школярів з особливими освітніми потребами з використанням інтерактивних технологій. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». 2020. Випуск 1 (46). С. 18–21.
2. Вдовічена О. Г. Інклюзивний розвиток – сучасна парадигма стійкого економічного зростання / О. Г. Вдовічена. // Економіка та управління національним господарством. – 2018. – №3.
3. Всесвітня доповідь з моніторингу освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gem-report-2016.unesco.org/ru/chapter>.
4. Демченко О.П. Формування соціальної компетентності дітей з особливими потребами у процесі використання виховних ситуацій / О.П.Демченко // Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова : серія 19. Корекційна педагогіка та соціальна психологія : зб. наукових праць. – К. : НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2011. – С.60-63.
5. Європейський банк реконструкції і розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ebrd.com>.
6. Economic Inclusion [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.miusa.org/resource/tipsheet/economicinclusion>.
7. Лазаренко Н. І. Теоретико-методологічні засади підготовки фахівців в умовах сучасних трансформаційних змін / Н. І. Лазаренко // Actual question and problems of development of social sciences : Conference Proceedings. – Kielce: Holy Cross University. – P.172-175.
8. Любчак Л.В. Підготовка майбутніх вихователів до організації театралізованої діяльності дітей дошкільного віку/ Л.В.Любчак // Освітній дискурс : збірник наукових праць / голов. ред. О. П. Кивлюк. – Київ : «Видавництво «Гілея», 2018. – Випуск 9 (11-12) : Педагогічні науки. – С. 91-103.

9. Педагогічні технології інклюзивного навчання: навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої педагогічної освіти; уклад. : А. Василюк, Ю. Бондар, А. Хіля. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2020. – 168 с.
10. Хіля А.В. Арт-терапія як об'єкт наукового дослідження у працях зарубіжних та вітчизняних вчених/ А.В.Хіля // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. – № 5 (59). – С. 394–405.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ ОСВІТИ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Тимошук Лариса, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

*Науковий керівник: А.В. Хіля, кандидат педагогічних наук, старший викладач
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

REGULATORY AND LEGAL SECURITY IN UKRAINE EDUCATION OF PERSONS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

Tymoschuk Larysa, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskiy State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** Реформені перетворення в Україні зумовили зміну відношення суспільства до проблем людей з особливими освітніми потребами, привели до усвідомлення необхідності їх інтеграції в соціум. В Україні законодавчо визнано право на навчання дітей з особливими можливостями у закладах освіти.*

***Ключові слова:** інклюзивна освіти, діти з особливими освітніми потребами*

***Abstract.** Reform and transformations in Ukraine have led to a change in society's attitude to the problems of people with special educational needs, led to the realization of the need for their integration into society. Ukraine has a legal right to educate children with special needs in educational institutions.*

***Key words:** inclusive education, children with special educational needs.*

Процес входження України в ЄС зумовив зміни до реформування освітньої системи України. В Україні законодавчо визнано право на навчання дітей з особливими освітніми потребами (ООП) у дошкільних закладах, у закладах загальноосвітньої середньої освіти за місцем реєстрації дитини. Відтак, на сучасному етапі реформуванні освітньої сфери Україні активного впровадження набуває інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами у закладах освіти.

У результаті впровадження соціальної моделі інвалідності змінилися соціальна політика спрямована на утвердження соціальної рівності громадян – соціальна інклюзія, яка ґрунтується на забезпеченні умов, за яких усі діти, дорослі стають рівноправними членами суспільства, яких поважають і роблять свій внесок у його розвиток [1, с.73]. Тому, інклюзія (від англійської inclusion – включення) – процес збільшення ступеня участі всіх громадян в соціумі; процес реального включення осіб з порушеннями у здоров'ї в активне